

Phẩm 10: QUÁN VỀ ĐỐT CHÁY, BỊ ĐỐT CHÁY (Gồm 16 Kệ)

Hỏi: Phải có cảm thọ và người cảm thọ, như lửa đốt cháy và củi bị đốt cháy. Đốt cháy là người cảm thọ, bị đốt cháy là cảm thọ, tức là năm ấm?

Đáp: Việc ấy không đúng. Vì sao? Vì đốt cháy và bị đốt cháy đều không thành. Đốt cháy và bị đốt cháy hoặc do một pháp thành, hoặc do hai pháp thành, cả hai đều không thành.

Hỏi: Hãy gác lại một pháp và hai pháp. Nếu nói không có đốt cháy và bị đốt cháy, làm sao nay lấy tướng một và tướng khác để phá, như lông rùa sừng thỏ, không có làm sao phá. Thế gian hiện thấy việc thật có, rồi sau mới có thể suy nghĩ, như có vàng vậy sau mới có thể đốt, có thể dũa. Nếu không có đốt cháy và bị đốt cháy thì không thể lấy một pháp hay hai pháp để suy nghĩ. Nếu ông (luận chủ) chấp nhận có một pháp, hai pháp, nên biết có đốt cháy và bị đốt cháy. Nếu chấp nhận có là đã có rồi?

Đáp: Tùy thuận theo ngôn thuyết của thế tục mà nói, nên không có lỗi, đối với đốt cháy và bị đốt cháy, hoặc nói một, hoặc nói khác cũng như vậy, không gọi là chấp thọ theo đó. Nếu lìa ngôn thuyết của thế tục nên không có bàn luận gì hết. Nếu không nói đốt cháy và bị đốt cháy làm sao mà phá được. Nếu không có nói gì, nên nghĩa không được sáng tỏ. Như có vị luận giả muốn phá có, không, phải nói có không, nhưng không phải vì nói có không mà tâm chấp thọ có không ấy. Đây chỉ là tùy thuận theo ngôn thuyết của thế gian mà nói, nên không có lỗi. Nếu miệng có nói ra tức là có tâm chấp thọ, vậy miệng ông nói ra là tự phá hay sao? Nói đốt cháy bị đốt cháy cũng như vậy, tuy có ngôn thuyết nhưng không có chấp thọ. Thế nên do một pháp hai pháp mà suy nghĩ đốt cháy bị đốt cháy, cả hai đều không thành. Vì sao?

Kệ 1:

*Nếu đốt là bị đốt
Thì tác là tác giả
Nếu đốt khác bị đốt
(Thì) Lìa bị đốt có đốt.*

Đốt cháy là lửa, bị đốt cháy là củi. Tác giả là người, tác là nghiệp, là pháp. Nếu đốt cháy bị đốt cháy là một, thì tác nghiệp và tác giả phải là một. Nếu tác nghiệp và tác giả là một, thì thợ gốm và cái bình là một,

tác giả là thợ gốm, tác nghiệp là cái bình. Thợ gốm chẳng phải cái bình, cái bình chẳng phải thợ gốm, làm sao là một được. Do vì tác nghiệp và tác giả chẳng một, nên đốt cháy và bị đốt cháy cũng chẳng một.

Nếu cho một không được thì có thể khác, khác cũng không đúng. Vì sao? Vì nếu đốt cháy và bị đốt cháy là khác nhau, thì có thể lìa bị đốt cháy, có đốt cháy riêng. Phân biệt đây là bị đốt cháy, đây là đốt cháy, chẳng kể nơi nào lìa bị đốt cháy đều có đốt cháy. Nhưng thực tế không phải. Thế nên, nên biết đốt cháy bị đốt cháy khác nhau là không thể được.

Lại nữa,

Kệ 2:

*Nếu luôn cháy như vậy
Chẳng do bị cháy sinh
Thì không dùng công đốt
Và lửa không tác dụng.*

Nếu đốt cháy bị đốt cháy khác nhau, thì đốt cháy không cần đợi có vật bị đốt cháy mà nó vẫn thường cháy luôn. Nếu thường cháy luôn thì nó tự an trú trong tự thể nó, không cần đợi có nhân duyên, nhân công bị vô dụng, nhân công là người bảo vệ lửa làm cho nó cháy. Nhân công ấy hiện vẫn có, thế nên biết lửa không khác vật bị đốt cháy.

Lại nữa, nếu đốt cháy khác với vật bị đốt cháy, thì đốt cháy không có tác dụng, và lìa vật bị đốt cháy, thì lửa đốt cháy được gì. Nếu như vậy, thì lửa không có tác dụng, lửa không có tác dụng, việc ấy không thể có.

Hỏi: Tại sao lửa không từ nhân duyên sinh, mà nhân công cũng trống không?

Đáp:

Kệ 3:

*Cháy không cần vật cháy
Thì không từ duyên sinh
Nếu lửa luôn luôn cháy
Thì không cần nhân công.*

Đốt cháy và vật bị đốt cháy khác nhau, thì không cần phải có vật bị đốt cháy mà vẫn có đốt cháy. Nếu không cần vật bị đốt cháy mà vẫn cháy thì không có pháp làm nhân với nhau, thế nên không từ nhân duyên sinh.

Lại nữa, nếu đốt cháy khác vật bị đốt cháy, thì có thể thường đốt cháy luôn, nếu thường đốt cháy luôn, thì có thể xa lìa vật bị đốt cháy,

riêng thấy có sự đốt cháy, chứ không cần nhân công nhen lửa. Vì sao?

Kệ 4:

*Nếu ông bảo khi cháy
Gọi là vật bị cháy
Bấy giờ chỉ có củi
Cái gì đốt, vật đốt?*

Nếu cho trước có củi, khi cháy thì gọi nó là vật bị đốt cháy. Nói như vậy không đúng. Nếu xa lìa đốt cháy, riêng có vật bị đốt cháy, cứ sao nói khi cháy gọi là bị đốt cháy.

Lại nữa,

Kệ 5:

*Nếu khác thì không đến
Không đến thì không cháy
Không cháy thì không diệt
Không diệt thì thường còn.*

Nếu vật đốt cháy khác với vật bị đốt cháy, thì vật đốt cháy không thể đi đến vật bị đốt cháy. Vì sao? Vì không cần phải đợi nhau để thành. Nếu vật đốt cháy không cần phải đợi nhau để thành. Nếu vật đốt cháy không cần phải đợi nhau để thành, thì nó tự an trụ trong tự thể của nó, chứ đâu cần vật bị đốt cháy. Thế nên không đi đến. Nếu không đi đến thì không đốt cháy vật bị đốt cháy. Vì sao? Vì không thể không đi đến vật bị đốt cháy mà có thể cứng dường. Nếu không đốt cháy thì không diệt tắt, nên thường trụ trong tự tướng. Việc ấy không đúng.

Hỏi:

Kệ 6:

*Cháy khác vật bị cháy
Có thể đến và thấy
Như nam đến với nữ
Như nữ đến với nam.*

Đốt cháy và bị đốt cháy tuy khác nhau, mà đốt cháy có thể đi đến bị đốt cháy, như nam đến với nữ, như nữ đến với nam.

Kệ 7:

*Nếu bảo cháy, bị cháy
Cả hai đều lìa nhau
Như vậy cháy có thể
Đến với vật bị cháy.*

Hoặc lìa đốt cháy mà có bị đốt cháy, hoặc lìa bị đốt cháy mà có đốt cháy mà cả hai đều tự thành thì như vậy có thể đốt cháy đi đến bị

đốt cháy, nhưng thật sự không đúng. Vì sao? Vì thật sự lia đốt cháy không có bị đốt cháy, lia bị đốt cháy không có đốt cháy, nên ông ví dụ lia nam có nữ, lia nữ có nam là không đúng. Ví dụ không thành nên đốt cháy không đi đến bị đốt cháy.

Hỏi: Đốt cháy và bị đốt cháy đối đãi nhau mà có, nhân bị đốt cháy mà có đốt cháy, nhân đốt cháy mà có bị đốt cháy, hai pháp đối đãi nhau mà thành?

Đáp:

Kệ 8:

*Nếu nhân bị cháy, cháy
Nhân cháy có bị cháy
Vậy pháp nào có trước
Mà có cháy, bị cháy?*

Nếu nhân bị đốt cháy mà đốt cháy được thành, cùng có thể nhân đốt cháy mà bị đốt cháy được thành, như vậy trong ấy hoặc trước nhất định đã có bị đốt cháy, mới nhân nơi bị đốt cháy mà thành đốt cháy, hoặc trước nhất định đã có đốt cháy, mới nhân nơi đốt cháy mà thành bị đốt cháy. Nếu nhân nơi bị đốt cháy mà thành đốt cháy, trước phải có cái bị đốt cháy rồi sau đó mới có bị đốt cháy. Vì sao? Vì bị đốt cháy có trước, đốt cháy có sau. Nếu đốt cháy không đốt cháy cái bị đốt cháy, thì cái bị đốt cháy không thành.

Lại cái bị đốt cháy không ở chỗ nào khác ngoài đốt cháy, nếu cái bị đốt cháy không thành, thì đốt cháy cũng không thành. Nếu trước có đốt cháy, sau có cái bị đốt cháy mới đốt cháy, cũng có lỗi như trên. Thế nên đốt cháy và bị đốt cháy, cả hai nhân đợi nhau đều không thành.

Lại nữa,

Kệ 9:

*Nếu nhân bị cháy cháy
Cháy đã thành lại thành
Như vậy trong bị cháy
Không thể có đốt cháy.*

Nếu muốn nói nhân cái bị đốt cháy mà thành đốt cháy, thì đốt cháy đã thành rồi lại thành đốt cháy nữa. Vì sao? Vì đốt cháy tự ở trong tự thể đốt cháy của nó, nếu đốt cháy không tự ở trong tự thể của nó, mà phải do có bị đốt cháy mới thành, thì không có việc ấy. Thế nên nói có đốt cháy là do cái bị đốt cháy mà thành, thì đốt cháy đã thành rồi lại thành đốt cháy nữa, như vậy là có lỗi.

Lại có cái lỗi là cái bị đốt cháy không có đốt cháy. Vì sao? Vì bị

đốt cháy lia đốt cháy mà tự ở trong tự thể của nó. Thế nên biết không có việc đốt cháy và bị đốt cháy nhân nhau, chờ đợi nhau.

Lại nữa,

Kệ 10:

*Pháp nhân đối đãi thành
Pháp ấy thành đối đãi
Nay không nhân đối đãi
Cũng chẳng thành pháp gì.*

Nếu pháp nào nhân đối đãi nhau mà thành, thì pháp ấy trở lại thành pháp nhân gốc đối đãi nhau. Quyết chắc như vậy nên không có hai việc nhân gốc, như nhân bị đốt cháy mà thành đốt cháy, trở lại nhân đốt cháy mà thành bị đốt cháy. Như thế cả hai đều vô định, vô định nên không thể có được. Vì sao?

Kệ 11:

*Pháp do đối đãi thành
Chưa thành sao đối đãi
Nếu thành rồi đối đãi
Thành rồi, cần gì đối.*

Nếu pháp nhân đối đãi mà thành, thế thì pháp ấy trước chưa thành, chưa thành thì không có, không có thì làm sao nói có là nhân đối đãi. Nếu pháp trước đã thành rồi, đã thành rồi cần gì nhân đối đãi. Như vậy cả hai đều không nhân đối đãi nhau. Thế nên trước ông nói nhân đốt cháy và bị đốt cháy đối đãi nhau mà thành, không thể có việc ấy.

Thế nên,

Kệ 12:

*Nhân bị cháy, không cháy
Không nhân cũng không cháy
Nhân cháy không bị cháy
Không nhân, không bị cháy.*

Nhân đối đãi với bị đốt cháy, đốt cháy không thành, không nhân đối đãi với bị đốt cháy, đốt cháy cũng không thành. Bị đốt cháy cũng như vậy, nhân nơi đốt cháy hay không nhân nơi đốt cháy, thì bị đốt cháy đều không thành. Lỗi này trước đây đã nói.

Lại nữa,

Kệ 13:

*Cháy không từ đâu đến
Nơi cháy cũng không cháy
Bị cháy cũng như vậy*

Như phẩm Đi đến nói.

Đốt cháy không ở phương khác đi đến vào trong cái bị đốt cháy, trong cái bị đốt cháy cũng không có đốt cháy, vì chỉ củi tìm lửa đốt cháy không thể có được. Cái bị đốt cháy cũng như vậy, không từ phương khác đi đến vào trong đốt cháy, trong đốt cháy cũng không có cái bị đốt cháy. Như đốt cháy rồi không đốt cháy, chưa đốt cháy cũng không đốt cháy, đang đốt cháy cũng không đốt cháy. Ý nghĩa giống như đã nói trong phẩm Đi Đến.

Thế nên,

Kệ 14:

*Bị cháy chẳng phải cháy
Lìa bị cháy, không cháy
Cháy không có bị cháy
Trong cháy, không bị cháy.*

Cái bị đốt cháy tức chẳng phải đốt cháy. Vì sao? Vì bị lỗi cho đốt cháy và bị đốt cháy là một như trước đã nói tác nghiệp và tác giả là một. Lìa cái bị đốt cháy không có đốt cháy, vì bị lỗi là thường đốt cháy luôn. Đốt cháy không có bị đốt cháy. Trong đốt cháy không có bị đốt cháy. Trong bị đốt cháy không có đốt cháy, vì có cái lỗi đốt cháy và bị đốt cháy khác nhau. Nên cả ba cách đều không thành.

Hỏi: Vì sao nói đốt cháy và bị đốt cháy?

Đáp: Vì như nhân nơi bị đốt cháy mà có đốt cháy, như vậy là nhân nơi pháp cảm thọ mà có người cảm thọ. Pháp cảm thọ là năm ấm, người cảm thọ là người. Đốt cháy và bị đốt cháy không thành, nên pháp cảm thọ và người cảm thọ cũng không thành. Vì sao?

Kệ 15:

*Do pháp cháy, bị cháy
Nói pháp thọ, người thọ
Và nói tất cả pháp
Như nói bình và y.*

Như bị đốt cháy chẳng phải đốt cháy, như vậy pháp cảm thọ chẳng phải là người cảm thọ, vì cái lỗi việc làm và người làm là một. Lại lìa pháp cảm thọ không có người cảm thọ, vì khác nhau thì không thành, vì cái lỗi hai thứ khác nhau, cả ba đều không thành, như ngoài pháp cảm thọ và người cảm thọ ra, tất cả pháp như áo, bình v.v... đều đồng như trước nói, đều là không sinh, rốt ráo không.

Thế nên,

Kệ 16:

*Nếu người nói có ngã Các pháp có tướng
khác Nên biết người như vậy Chưa nắm
mùi vị pháp.*

Các pháp từ xưa lại đây vốn không sinh, rốt ráo vắng lặng. Thế nên cuối phẩm nói kệ như trên. Người nói về tướng ngã như chúng Độc- tử-bộ, chủ trương không được nói sắc tức là ngã, không được nói lìa sắc là ngã, mà ngã thuộc trong tạng Bất Khả Thuyết thứ năm. Còn Nhất- thế-hữu-bộ nói tướng của mỗi mỗi pháp, là thiện là bất thiện, là vô ký, là hữu lậu và vô lậu, hữu vi, vô vi, mỗi mỗi sai khác nhau, những hạng người như vậy không hiểu được tướng vắng lặng của các pháp, dùng lời Phật tạo nên đủ thứ hý luận.
